

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

De parvitate materiæ septimi præcepti Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

levem, legitime sequitur juxta eundem etiam duas carnis uncias esse parvam materiam.

Citra lethale potest collatio sumi tempore prandij, & pranderi in nocte, imò caret omni culpa hæc inversio ex causa, quia non est mutatio substantiæ, sed modi Mendo *num. 7.* Hanc tamen inversionem negat posse fieri in Vigilia Natalis Domini, quia consuetudo permittit illâ nocte serotinam collationem pinguiorem octo uncijs, quæ consuetudo cum sit introducta ob festi solennitatem, quæ incipit à vespers, non ad prandium, hujus tempore non potest illa die sumi.

Plures parvitates materiæ successivè sumptæ coalescunt in unum, unde parvitas illa, quæ prioribus addita conficit materiam gravem, transit in hanc, Mendo *Verb. Jejunium. num. 9.* cum alijs.

Datur etiam materiæ parvitas in anticipatione prandij, circa quam apud Dian. *p. 1. tract. 9. Resol. 7.* Authores variant: quidam reputant pro parva materia, si unâ horâ ante meridiem pranderetur: alij mediam, unde hi cum Religiosi ex privilegio possint anticipare per horam, concedunt hos licite prævenire horâ cum dimidia, at probabilius alij in anticipatione prandij non agnoscunt materiæ gravitatem, est enim mutatio solum accidentalis, aliàs non potuisset toties mutari in Ecclesia tempus prandendi: & ideo ex causa aliqua anticipans nec leviter peccat, ut si sit itinandum, aut hospes dimittendus, aut à meridiè concio dicenda.

* *

*

De secunda tabulæ præcepti quarti, quinti, & sexti parvitate materiæ.

741. **C**onvenit inter omnes in his tribus præceptis dari parvitatem, in quibus autem actionibus ea sit reperibilis, non patitur opus præsens, ne nimium excrescat. Potissimum difficultas circa eam est in sexto præcepto de delectatione venerea, in qua neganda est parvitas materiæ per 719.

De parvitate materiæ septimi præcepti Decalogi.

Indubitate istud præceptum patitur levitatem. Controversia est non parum intricata circa quantitatem, quantum non attingit gravitatem sufficientem pro furto mortali. Decidi non potest absolute, nisi prius resolvatur quæstio, utrum quantitas pro furto mortali sit absoluta, proinde sufficiens ad mortale cuicumque etiam opulentissimo Principi, aut Regi Sublata, vel vero sit respectiva ad conditiones personarum, & facultatum.

Opinio prima, negat ullam posse statui regulam universalem de necessaria quantitate ad mortale, quia ex innumeris circumstantijs, iisque variabilibus pendet gravitas, & parvitas, nam ubi est abundantia rerum, minoris emuntur, majoris vero, ubi est raritas: in pecunia est major, aut minor aestimatio, prout est ejus copia, & penuria: inde est, quod in loco pecunioso res uno floreno empta in loco, ubi est rara, quandoque comparetur paucis grossis. Plus ad mortale

tale requiritur, si furtum fiat diversis, quam si eodem: uti etiam si quis successive ab eodem accipiat, quam si simul: similiter in furtis uxoris, filiorum. Religiosorum ex rebus mariti, parentum, & Monasterij amplior quantitas est necessaria pro mortali, quam in furtis extraneorum.

Secunda, stat pro Regula universali, quia penes quemvis est jus certum, ac uniforme in bona fortunæ, famæ, & honoris, quod violatur per furta, detractiones, ac contumelias, ergo regula uniformis debet statui. Porro in ea assignanda multum discordant.

Ex Recentioribus assignant istam: illa quantitas sufficit, cujus ablatio dissolvit ex natura rei amicitiam humanam, levis vero est quantitas, quæ ex natura rei non dissolvit, sed duntaxat inducit aliqualem tepiditatem amicitia, sensum doloris, ac iræ facile sedandum: sicut secundum hos Doctores peccatum mortale est illud, quod dissolvit amicitiam cum Deo, veniale vero, quod non dissolvit. Tertia, asserit esse gravem materiam surripere valorem laboris diurni hominis mediocriter idonei, non desidis, nec etiam operarij summe industrij, hujus enim Labor superat pretium sufficiens ad mortale, sed cum labor pro diversitate temporis sit major, aut minor, nempe summus in æstate, minimus in hyeme, medius temporibus intermedijs, concedit hæc sententia, quod quantitas pro furto mortali sit divisibilis, nihilominus pretium valoris respondentis etiam labori diurno hyemali, esto sit minimum, adhuc tamen sit intra latitudinem materiae gravis, ita Mol. *D. 585. n. 1.*

Quarta Lug. *de Just. D. 16. S. 2. num. 26.* docet quantitatem illam sufficere, ac requiri necessario, ut sit furtum mortale, quæ nisi graviter prohiberetur magna incommoda sequerentur in humano convictu, hujus explicationem vide apud eundem.

Quinta, cum Lessio. Lugo cit. *num. 28.* putat sufficere unum aureum respectu omnium etiam Regis, ac prædivitis hominis, Sporer *p. 1. tract. 1. Præmiali. cap. 5. nu. 26.* assignat duos circiter aureos. Roderiquez vero in summa ponit valorem, qui excedit duos aureos.

Sexta, Haunoldi definentis quantitatem, quæ sufficit pro commoda sustentatione unius diei, qualis est illa, quæ nec est lauta, nec pauperum. Hanc secutus sum de jure, & justitia, à qua non multum differt Sporer cit. collocans gravitatem in summa, quæ sufficiat ad victum unius diei tali personæ, cui ablata est, quæ etiam novissime placuit P. Joanni Baptistæ Gormaz dicentis: quod unus coronatus ad victum Regis sit sufficiens. Hæc sunt potiores sententiæ de absoluta quantitate de furto gravi absque relatione particulari ad personas ditiores, vel pauperiores.

742. Alij volunt gravitatem materiae non absolutam, sed respectivam esse, id est, desumendam ex respectu ad personas, harumque facultates. Eas revocant ad tres, quatuorve classes.

Prima, est personarum illustrium, vel valde divitum, respectu horum est materia gravis aureus. Secunda, mediocriter divitum, relate ad hos statuunt circiter florenum, aut medium imperialem,

lem. Tertia, continet personas nec opulentas, nec pauperes, pro his statuunt mediū circiter florenū. Quarta, operariorum, his auferre mercedem laboris diurni est materia gravis, ad hanc classem referuntur mendici.

Hæc opinio pluribus ut probabilissima arridet, utpote nec nimis laxa, nec nimis stricta, estque in praxi tuta.

Notat Lessius si quis auferat alteri rem non magni pretij, hic autem exinde pateretur grave incommodum, peccatum quidem mortaliter non mortalitate furti defectu notabilis pretij, sed mortalitate injustæ damnificationis.

Ex his facile colligi potest, quam quantitas in materia furti censenda sit levis, videlicet illa, quæ minor est quantitate requisita ad mortale, sive sequaris sententias stantes pro quantitate absoluta, sive respectiva ad personas.

Adjicio tria. Primum, est non committi furtum ab eo, qui immiscet suo vino venali aquam dummodo non efficiat deterius vino quod alij vendunt (tale tamen vendi non potest ijs, qui emunt pro conservando, nam lymphatum facile corrumpitur) idem dic, si tritico valde bono admiscet alia grana, ut sic reducat ad æqualitatem cum aliorum tritico, Mendo *in Epitome opin. Verbo furtum. num. 2.* quia sic nulli infert injuriam, resque quas vendit, manent æque utiles ad usus humanos.

Secundum est, cum duplex fere quantitas major requiratur ad mortale furtum uxoris, ac filiorum, sequitur quantitatem minorem duplo in istorum furtis esse levem.

Tertium est, quod Filius pro Patre exercens mercaturam, aliudve negotium, possit petere justè mercedem quoad excessum, quo illa superat alimenta, & si pater nolit præstare, possit licitè clam accipere, Mendo. *num. 22.*

Adde ex eodem *num. 19.* non esse reum noxæ gravis furtive tollentem rem, quam dominus rogatus daret, quia non est invitus quoad substantiam, sed quoad modum, caute tamen hic procedendum, ne furtis via pandatur. Facilius locum habet in furtis uxorum, filiorum, quam cæterorum.

De levitate materia contra octavum præceptum Decalogi.

743. **T**Ria sunt bonorum genera inter se inæqualia, vita, fama, facultates, Vita est ordinis superioris, ac supremi, fama, & honor secundi, ac medij, facultates autem infimi. Honor est testificatio excellentiæ seu dignitatis alterius. Fama vero est clara cum laude notitia id est, communis opinio voce manifesta. Læditur fama deractione in absentia, seu narratione criminis occulti veri, aut falsi.

Honoris læsio fit tripliciter; contumelia, dum quis verba falsa dehonorantia in faciem profert; convitio dum vera objiciuntur, talia tamen, quæ dehonorent e.g. vocando Judæum, licet sit ex sanguine tali: demum improprio, dum alteri in faciem oggeritur necessitas, egestas, ac beneficia in eum collata refricantur.

Quares primo, an detractio, contumelia